

◆ FRACURILE NEGRE ◆

1. *Brasarda cu nestemate*
- ◆
2. *Inimă de Oțel*
- ◆
3. *Strada Jérusalem*
- ◆
4. *Arma nevăzută*
- ◆
5. *Mama Léo*
- ◆
6. *Înghițitorul de săbii*
- ◆
7. *Cavalerii Tezaurului*
- ◆
8. *Banda Cadet*

PAUL FÉVAL

FRACURILE NEGRE

◆ 5 ◆

MAMA LÉO

Traducere din limba franceză de
AURELIA ULICI

Respect pentru oameni și cărți

Cuprins

I. Teatrul Universal și Național	5
II. Cum să alegi un element care să atragă privirea	11
III. Afacerea Remy d'Arx	16
IV. Cât de necunoscătoare era mama Léo	20
V. Triumful domnului Baroque	24
VI. Cavalerismul lui Échalot	29
VII. Domnul Constant	39
VIII. Échalot la pândă	43
IX. Sanatoriul	48
X. Nebunia Valentinei	59
XI. Dormind	65
XII. La pândă	69
XIII. Coyatier zis majurul	73
XIV. Salonul	79
XV. Mama Léo își ia slujba în primire	83
XVI. Biletul Valentinei	90
XVII. Petrecere la L'Épi-Scié	96
XVIII. Conjurății	101
XIX. Scapularul, secretul, comoara	107
XX. Romanul colonelului	112
XXI. Unde se vorbește pentru prima oară de nuntă	115
XXII. Mama Léo intră în luptă	121
XXIII. Rendez-vous la Force	127
XXIV. La Force	131
XXV. Prizonierul	136
XXVI. Casa lui Remy d'Arx	143
XXVII. Vizita Fracurilor Negre	150

XXVIII. Moartea lui Remy	155
XXIX. Testamentul	160
XXX. Comisionarul	165
XXXI. Inima Valentinei	169
XXXII. Agonia unui rege	174
XXXIII. Tentăția lui Similor	179
XXXIV. Lupta	185
XXXV. Ultimul răget	189
XXXVI. Răsplata lui Échalot	196
XXXVII. Înainte de luptă	204
XXXVIII. Plecarea spre bal	211
XXXIX. Antispastic	216
XL. Trăsura cu mirii	221
XLI. „Binele“ și „răul“	224

Respect pentru oameni și cărți

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

www.litera.ro

Fracurile Negre

5. Mama Léo

Paul Féval

Copyright © 2016 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Florența Simion

Corector: Cătălina Călinescu

Copertă: Flori Zahiu

Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FÉVAL, PAUL

Fracurile Negre / Paul Féval; trad.: Aurelia Ulici. –
București: Litera, 2016
8 vol.

ISBN 978-606-33-1195-6

Vol. 5: Mama Léo – ISBN 978-606-33-1265-6
I. Ulici, Aurelia (trad.)

821.133.1-31=135.1

821.133.1-311.3=135.1

I

Teatrul Universal și Național

Parisul îmbrăcase haina de iarnă. Acoperișurile erau albe sub cerul neguros, în timp ce pe stradă pietonii și trăsurile frământau zăpada murdară. Era una dintre primele zile de noiembrie a anului 1838, la o lună după catastrofa cu care se încheie povestea noastră intitulată *Arma nevăzută*. Moartea stranie a judecătorului de instrucție Remy d'Arx cufundase orașul în uimire, dar la Paris uimirea ține puțin și deja orașul se gândeau la altceva. Epoca este atât de aproape de noi, încât nu îndrăznim să spunem, de fapt, că nu seamănă deloc cu timpurile prezente, dar, cu toate astea, e cât se poate de sigur că schimbările produse în Paris în acești ultimi treizeci de ani valorează cel puțin cât lucrarea a o sută de ani.

Publicitatea în ziare exista; oamenii o considerau exagerată, aproape scandalosă: era însă absolut nulă față de ceea ce este astăzi.

Putem afirma, fără teamă de a ne însela, că avem, în 1869, sute de metri pătrați de hârtie tipărită zilnic față de zece publicații în 1838.

Cam tot așa stau lucrurile și cu incredibilele acțiuni de demolare și construcții. Sub domnia lui Ludovic-Filip, întregul Paris era fie nervos, fie bucuros, în funcție de gustul fiecăruia, văzând acea modestă breșă care era strada Rambuteau, ce acum ar trece neobservată.

Unii erau în extaz față de îndrăzneala acestei lucrări municipale, alții proferau viitorul faliment al orașului: marea bătălie de astăzi, care începea cu un mic scandal.

De fapt, nu știi de câți ani a fost nevoie ca să se termine acea nefericită de stradă Rambuteau, care ar fi trebuit să fie dreaptă și care face un cot, celebru în analele judiciare, dar a durat extraordinar de mult și, timp de câteva ierni, spațiul cuprins între biserică Saint-Eustache și Marais a fost cu totul de nefolosit. Pe vremea aceea, lucrurile nu mergeau chiar așa de repede în materie de construcții. Cei care au făcut greșeala

și au avut ghinionul de a fi destul de bătrâni să vadă aceste lucruri își pot aminti de existența a patru sau cinci barăci ale saltimbancilor, așezate pe un teren mare, aproape de locul unde strada Quincampoix intersectează strada Rambuteau. Acolo se instalase, pentru cel puțin doi ani, poate mai mult, un mic bâlc permanent.

În dimineața de 5 noiembrie 1838, pe o vreme întunecoasă și friguroasă, terminau de ridicat cea mai impunătoare dintre barăci, situată în fața celorlalte, cu fața spre drumul plin de noroi care ducea în strada Saint-Denis.

Locuitorii cartierului care se grăbeau spre treburile lor nu dădeau prea mare atenție ridicării acestui monument, dar trei sau patru strengari, renunțând la bile ca să-și încălzească mâinile în buzunare, dădeau târcoale pe platforma din față, făcută din scânduri, care ducea la galerie, și discutau interesați de viitoarea deschidere a Marelui Teatrul Universal și National, condus de doamna Samayoux, prima dresoare a capitalelor Europei. Se vorbea mai ales despre leul ei, care sosise în oraș într-o ladă imensă, în care erau făcute trei găuri, și care, când i-au dat drumul, a scos un răget. Bineînteles că ușa barăcii era închisă din cauza instalării și a amenajărilor interioare. Un panou mare spunea chiar la intrare: „Interzis publicului“.

Dar cum noi avem onoarea de a ne număra printre amicii celebrei dresoare, ne luăm libertatea de a ridica fâșia de pânză gudronată care servea drept ușă și întrăm cât de poate de firesc.

Era o suprafață pătrată lungă și lată, în capătul căreia erau bătute în cuie scândurile acoperișului. În sală nu exista încă nici o banchetă, dar, în parte, teatrul era instalat, iar muncitorii, cățărați foarte sus pe schelele lor, pictau frizele și mantia Arlechinului. Cățiva pictori de mâna a pașpea se ocupau de cortina întinsă chiar pe podeaua scenei.

În mijlocul sălii duduia un godin, încins până la roșu. După godin, pe o măsuță erau puse trei sau patru pahare, câteva halbe și un album destul de gros, cu o copertă foarte slinoasă. Unul dintre pahare era încă plin. Celelalte două, băute pe jumătate, aparțineau doamnei Samayoux, văduva, stăpâna locului, și unui bărbat înalt, cu mustață gen perie și redingota închisă până la bărbie, care se numea domnul Gondrequin. Al treilea pahar, cel care era plin, îl aștepta pe domnul Baruque, colegul domnului Gondrequin, care acum lucra sus, pe schelă.

Domnul Gondrequin și domnul Baruque erau doi artiști într-ale picturii, foarte cunoscuți, am putea spune chiar celebri printre directorii teatrelor de bâlc. Făceau parte din famosul atelier Inimă de Oțel, de

unde provin aproape toate capodoperele destinate să atragă privirea în fața barăcilor bâlcuiului. Domnul Baruque, un bărbat scund, de vreo cincizeci de ani, uscat și rece, lucra din greu. Porecla lui era Durul. Domnul Gondrequin, zis Militarul, cu toate că nu fusese niciodată în armată, dar avea ținută și preferință pentru lucruri marțiale, dădea tabloului ultima tușă de maestru, „fasonul“, și avea grija în primul rând să combată tehnică. Își punea eșarfa de bumbac roșu în buzunarul dintr-o parte a redingotei și lăsa să treacă un capăt prin butonieră – ca din neatenție –, ceea ce facea să pară că era decorat cu Legiunea de onoare. Avea mintea strălucită și veselă, în pofida maniei de a face pe fostul subofițer, și se lăuda cu mare plăcere că a adus la atelier kilometri de comenzi prin felul lui de a fi deschis și amabil. Îi plăcea să spună despre el: „Un adevărat soldat, ce mai! Zdravă, dar seducător! Onoare și veselie! Tam, pam, încarcă, foc, trage, bum!“

În acel moment, tocmai deschidea albumul slinos și îi arăta doamnei Samayoux, a cărei figură cumsecade și durdulie avea o expresie melancolică, modele de tablouri din care să aleagă pentru a împodobi fațada teatrului.

În restul barăcii se desfășura o activitate nedeslușită și deosebit de zgromotoasă. Se făcea totul deodată. Principalii actori ai trupei, transformați în tapițeri, băteau în cuie niște zdrențe de jur împrejurul pereților sau așezau jerbe de steaguri care nu erau cucerite în străinătate. Jupiter, zis Fleur-de-Lys, un Tânăr negru care în țara lui fusese fiu de rege, iar pe lângă Porte-Saint-Martin, lustragliu, își exersa talentul nativ pe care îl avea pentru tobe.

Domnișoara Colombe frângea șalele surorii ei mai mici și îi disloca, la propriu, rotulele. Copila avea viitor. Putea de pe-acum să rămână trei minute cu capul dat pe spate, băgat între picioare, și în poziția astă să interpreteze o mică arie la trompetă. În timp ce trompeta cântă, domnișoara Colombe schița câteva lovitură de sabie cu un amărât de o urâtenie cu ștaif, care purta o pălărie cenușie, pusă pe-o parte peste părul galben și bățos. Tipul stăpânea destul de bine arma. Când domnișoara Colombe se intorcea la surioara ei, el se ducea la două fete grase și roșii la față, care mâncau două felii uriașe de pâine unse cu dulceață de struguri și cărora le dădea lectii de dans american.

– Mai târziu, le spunea el celor două roșcovane, care îi urmău indicatiile cu o lene ursuză, când succesul o să vă răsplătească eforturile, o să vă puteți lăuda că ați luat lectii cu un Tânăr care are toate brevetele pentru poante, contrapunct, salturi, pentru respectul față de doamne,

onoare și patrie, și veți putea pătrunde peste tot, spunând doar: suntem elevele lui Amédée Similor!

Cititorul își amintește poate de cei doi aspiranți care se prezentaseră la Léocadie Samayoux, în fostul circ din piața Walhubert, exact în seara sosirii lui Maurice Pagès, care se întorcea din Africa. Léocadie, copleșită cu totul de bucuria revederii locotenentului ei, îi alungase pe cei doi candidați împreună cu copilul pe care sărmanul Échalot îl căra în tolba lui, dar oferta acestui curajos băiat, care accepta să joace rolul de focă pentru a-și hrăni micuțul, înduioșase inima sensibilă a dresoarei.

În momentul când era gata să se lanseze în afaceri în stil mare și să pună pe picioare „o instalație“ cum nu se mai văzuse niciodată la un bâlcău, Léocadie, care se refugia în satisfacerea ambiiilor pentru a fugi de necazurile din dragoste, își amintise de protejații ei. Întreaga familie, alcătuită din doi tați și un copil, fusese angajată și n-am văzut încă decât o mică parte din serviciile așteptate din partea lui Similor, artist bun la toate. Cât despre Échalot, cu toată modestia lui, își arătase deja talentele.

În calitatea lui de fost farmacist, aşa cum se înțeleseră, vindecase leul suferind de reumatism și podagră, care nu venea de la Londra, ci de la infirmeria pentru câini de la Clignancourt.

Leul era și el acolo, la fel ca toată lumea. Nu avea cușcă, o simplă sforicică și legă bătrânețea subredă de un cui bătut în scânduri. Probabil că odinioară o dusese minunat acest stăpân al desertoului african. Era un mascul de cea mai mare talie, dar acum ar fi putut fi luat drept o grămadă monstruoasă de călți, aruncați talmeș-balmeș, pe un pat de paie.

Nu mai avea formă de animal și vegeta jalnic în lenea agoniei lui.

Échalot îi aplicase totuși două sau trei ventuze care îl vindecau după toate regulile artei și al căror efect era întărit de cataplasmele bine aplicate. La îndemâna nobilului bolnav se afla un hârdău plin cu ceai.

De parte de a se mulțumi cu aceste atenții, Échalot fabricase o tichie de noapte, mare, pe care i-o punea leului pe cap, pentru a-l apăra de răceala nopții. Mai mult, îi punea și vată în urechi. Dar cum, până la urmă, stabilimentul doamnei Samayoux nu era spital, Échalot își pregătea în felul asta leul pentru următorul moment, când trebuia să fie prezentat, în spectacol, curiozității parizienilor.

Fără sătirea doamnei Samayoux și pentru a-i face o surpriză minunatei patroane, modelă din mastic un maxilar formidabil, destinat să înlocuiască dinții pe care leul îi pierduse. În afară de asta, făcuse rost de mai multe cozi de vacă, și, cu ajutorul lor, spera să acopere cu îndemânare porțiunile chele pe care vârsta le făcuse în coama leului său.

Ah! folositor băiat mai era! Dar și generozitatea dresoarei în ce-l privea trebuia să fie bine răsplătită. De o săptămână de când făcea parte din familie, cărpise aproape toți ciorapii patroanei și pusese la loc ciocul struțului. În plus, printr-un procedeu de el inventat, spera să umfle capul Tânărului Saladin, bebelușul lui, fără să-i facă cel mai mic rău, și să-i dea scumpului copil un aspect atât de monstruos, încât simpla vedere să valoreze zece centime.

— Trebuie să-mi pun imaginația la treabă, spunea totuși doamna Samayoux, discutând cu Gondrequin-Militarul. Asta o să mă scape de amintiri și regrete. Doar nu vreți să spuneți că cei doi copii, Maurice și Fleurette, s-au purtat bine cu mine?

— Exact! răspunse Gondrequin, privind în depărtare, ceea ce înseamnă fix! N-am fost ofițer, dar am instinct războinic. În privința ingratitudinii, face parte din natura omului, și când v-am văzut cu ocazia ultimului tablou pe care îl-am făcut, când fantele era pe atunci la dumneavoastră pentru trapez și perș, oftați deja din greu pentru el, într-un fel care amintea de nevasta lui Putifar. Tara, bum!

— Calomnii, răspunse doamna Samayoux, ridicând ochii spre cer. Nu spun că sufletul meu este incapabil să viseze, dar Maurice nu s-ar fi lăsat niciodată și am rămas pură ca floarea de portocal... și când mă gândesc că, iată, se face mai mult de o lună de când n-am mai auzit vorbindu-se nici de el, nici de Fleurette! Am uitat adresa pe care mi-a dat-o, iar micuța, care, aşa cum știți, e acum o domnișoară, mi-a interzis să mă duc s-o cer marchizei sau ducesei. Așa că tot ce am putut face a fost să scriu, dar n-am primit răspuns. Dacă s-a întâmplat ceva cât am fost la sărbătoarea Lojelor? N-am mai auzit vorbindu-se despre nimic și, după întoarcere, afacerea cu orașul m-a năucit de cap... Ah! mare greșeală să te atașezi!

— Nu așa repede, o întrerupse Gondrequin, mai departe! Să atacăm tabloul din față și de pe părți, ca să vă smulg din gândurile negre. Să zicem deci că vor fi nouă casete, trei ori trei, cu opt medalioane aranjate patru în colțuri și patru în semicercul din mijloc, conform ideii domnului Baroque, care nu vrea ca nimic să atragă privirea, dar care va face un ansamblu pe cinste, nimeni nu poate susține contrariul... Ce dorîți pentru partea din mijloc? Vreți explozia mașinii infernale pe bulevardul crimei, afacerea Fieschi și Nina Lassave, pe care o aveți aici micșorată la numărul 1 din albumul cu eșantioane? Priviți! Nu costă nimic să admirați! La dreapta! La stânga! Urmăriți pașii!

Léocadie se aplecă peste album și, în tacerea care se lăsase, se auzi vocea domnului Baroque, care spunea dintre frize:

– Există afaceri care trebuie înăbușite cu grijă, pentru că sunt amestecați bogați și nobili, dar nu e cu nimic mai puțin adevărat că judecătorul de instrucție a fost otrăvit ca un şobolan, în strada d'Anjou-Saint-Honoré, nu știu, n-am văzut, și că i-au arestat pe Tânăr și pe domnișoară, prinși în flagrant delict de administrare de arsenic.

Respect pentru oamenii și carti

Cum să alegi un element care să atragă privirea

Doamna Samayoux nu acorda nici o atenție celor ce se vorbeau în jurul ei. Față mare și grasă, de obicei atât de veselă, exprima o supărare adevărată.

– Asta trebuie să aibă un efect teribil, spuse ea, privind prima pagină din albumul cu eșantioane, pe care se afla o schiță reprezentând explozia mașinii infernale de pe bulevardul Temple.

Era la vremea aceea un eveniment foarte recent și atentatul Freschi rămăsese în amintirea tuturor.

– Cât despre efect, răsunse Gondrequin, dau eu scris. E ca un tir de mitralieră un astfel de *punct de atracție* și în același timp v-am putea face și un preț bun.

Un oftat adânc umflă pieptul generos al văduvei.

– Prețul nu înseamnă mare lucru, răsunse ea. Am cheltuit o grămadă de bani în negocierile cu orașul pentru teren și dreptul de a construi aici o baracă de locuit! Pe vremuri, când îi aveam pe Maurice și Fleurette, pictura nu-și avea rostul. Lumea bună își dădea întâlnire la mine de peste tot din Paris sau de la periferie, indiferent de tablou, care era de pe vremea răposatului Samayoux, și care costase atunci patruzeci de franci. Nu trebuie să mai spun: e o prostie să te atașezi! Nu le ceream copiilor să fie toată ziua, bună ziua la baracă, nu? Dar o vizită, când și când, din prietenie...

– În douăsprezece zile plata! o întrerupse Gondrequin, cu toate că se poate și mai repede, în patru rate. Sunt mulți care au fost în armată și nu continuă să se poarte ca un soldat, aşa cum fac eu. Gata cu melancolia! Dacă nu vă sperie să cheltuiți, vă putem face lucruri extraordinare, cum nu s-au mai văzut în capitală.